

Araştırma Makalesi

ABD'nin Biden dönemi Çin Politikası: Asya'ya Dönüş 2.0?

Emre Demir ^{1,*}

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, TED Üniversitesi, Ankara, Türkiye. ORCID: 0000-0002-9580-863X.

* İletişim: emre.demir@tedu.edu.tr

Gönderim: 21.12.2020; Kabul: 25.12.2020. DOI: <http://dx.doi.org/10.38154/cjas.49>

Öz: Bu çalışma, Biden yönetiminin, Trump yönetiminin ABD'nin çıkarlarını önceleyen "Önce Amerika" yaklaşımını terk ederek, ABD'nin hem Çin karşısında hem de küresel meselelerde müttefik ve ortakları ile daha uyumlu hareket edebileceği, çok taraflı mekanizmaları devreye sokabileceği, Çin ile ikili ilişkilerinde özellikle insan hakları meselelerini öne çıkaracağı, bununla birlikte Çin'in aktif desteğine ihtiyaç duyduğu küresel sorunlarda da Pekin ile iş birliği yapabileceği bir strateji geliştireceğini savunmaktadır. Çalışma ayrıca Biden yönetiminin Obama'nın Asya'ya Dönüş stratejisi ile Trump'ın Serbest ve Açık Hint-Pasifik stratejisinin birleşiminden meydana gelen yeni bir Asya-Hint-Pasifik stratejisi izleyeceğini öngörmektedir. Bu çerçevede çalışma dört kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda Obama yönetiminin Çin ve Asya Pasifik politikası, Asya'ya Dönüş (*Pivot to Asia*) stratejisi bağlamında ele alınmaktadır. İkinci kısımda Trump yönetiminin Çin politikası, Hint-Pasifik stratejisi çerçevesinde kısaca incelenmektedir. Üçüncü kısımda Biden yönetiminin Çin'e yaklaşımı ve muhtemel Çin politikası değerlendirilmektedir. Son olarak, sonuç kısmında genel bir değerlendirme yapılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Çin, Asya Pasifik, Asya'ya Dönüş stratejisi, Serbest ve Açık Hint-Pasifik Stratejisi, Joe Biden

US's Biden era China policy: Pivot to Asia 2.0?

Abstract: This study suggests that the Biden administration will abandon the Trump administration's "America First" approach that prioritizes the interests of the United States and develop a strategy that will allow the United States to

act more harmoniously with its allies and partners both against China and on global issues, to activate multilateral mechanisms, to highlight human rights issues in its bilateral relations with China while at the same time to act in cooperation with Beijing on global issues where China's active support is needed. Furthermore, it claims that the Biden administration will most likely adopt a new Asia-Indo-Pacific strategy, consisting of a combination Obama's Pivot to Asia strategy with Trump's Free and Open Indo-Pacific strategy. In this framework, the study consists of four parts. In the first part, within the context of the Pivot to Asia strategy, the Obama administration's China and Asia Pacific policy is discussed. In the second part, within the framework of Indo-Pacific strategy, the Trump administration's policy on China is briefly examined. In the third part, the Biden administration's approach to China and possible China policy is evaluated. Finally, in the conclusion part, a general evaluation is made.

Keywords: United States of America (USA), China, Asia-Pacific, Pivot to Asia strategy, Free and Open Indo-Pacific strategy, Joe Biden

Giriş

Tüm dünyanın heyecanla izlediği Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin 3 Kasım 2020 tarihinde gerçekleştirilen 59. başkanlık seçimleri büyük çekişmeye sahne oldu. Her ne kadar Demokrat Parti'nin adayı Joseph R. Biden, Jr., mevcut Başkan Donald J. Trump'tan 7 milyondan fazla oy olsa da korona virüsü pandemisi nedeniyle pek çok seçmenin oyunu mektup yoluyla kullanması, seçim sonuçlarının kesinleşmesini bir süre geciktirdi. Başkan Trump, başlangıçta salıncak eyalet olarak adlandırılan ve seçimin kaderini elinde bulunduran eyaletlerden Arizona, Georgia, Pennsylvania ve Wisconsin'de seçimi önde götürdü. Lakin mektup yoluyla kullanılan oyların sayımının tamamlanmasının ardından Demokrat Parti ve adayı Biden, hem bu eyaletlerde hem de başkanın kim olacağını tayin eden Seçiciler Kurulu'nda öne geçti. Nihayetinde de Seçiciler Kurulu'nun 14 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilen oylamasının ardından, Obama yönetiminde sekiz yıl boyunca başkan yardımcılığı görevini yürüten Biden, ABD'nin 46. Başkanı olmaya resmen hak kazandı (Gambino ve Singh 2020).

ABD başkanlık seçimleri, ülkenin dünya düzeninde sahip olduğu merkezi konum nedeniyle İkinci Dünya Savaşı'ndan bugüne kadar geçen süreçte dünyanın dört bir yanında ilgiyle takip edildi. Ne var ki Başkan Trump'ın, hem Demokrat hem de Cumhuriyetçi başkanlar tarafından izlenen ve "liberal uluslararasılık" (*liberal internationalism*) olarak adlandırılan politikadan

uzaklaşması, ABD'nin müttefiklerini dışlayan bir tutum takınması, Çin gibi rakip olarak görülen devletlere ve Kuzey Kore gibi "haydut devlet" olarak tanımlanan hasımlarına yönelik tutarsız ve öngörülemez politikalar izlemesi ve pek çokları tarafından demokratik dünyanın lideri olarak görülen ABD'nin başkanı olarak ırkçı ve gerici söylemleri ve politikaları nedeniyle dünya kamuoyunun 2020 seçimlerine yönelik ilgisi geçmişteki seçimlere oranla arttı. 2020 seçimlerinde yanıtı merakla beklenen soru, dünyanın Trump ile dört yıl daha devam mı edeceği, yoksa ABD siyasetinde uzun yıllardır aktif olarak rol alan ve Obama döneminden de "bilinen" Biden ile ABD'nin iç ve dış politikada eski yörüngesine mi oturacağı, sorusuydu. Sorunun ilk kısmının yanıtı artık biliniyor: ABD, 2021-2025 yılları arasında Biden ve ekibi tarafından yönetilecek.

Peki, Biden'ın Ocak 2021'de Başkanlık koltuğuna oturması, ABD'nin Çin ve genel olarak Asya Pasifik ülkeleri ile ilişkilerini nasıl etkileyecek? Biden yönetimi, Trump yönetiminin uyguladığı politikaları sürdürecektir mi, yoksa yepyeni bir politika mı uygulayacak? Bu yazı, bu sorulara yanıt aramak amacıyla kaleme alınmıştır. Ne var ki 2019'un sonlarında ortaya çıkan korona virüs salgınının gösterdiği üzere insanlığın karşı karşıya kalabileceği güçlükleri ve bunların sonucunda meydana gelebilecek politika değişikliklerini bugünden öngörmek bir hayli zor. Yine de Biden ve üst düzey yönetici olarak ekibinde yer alması beklenen isimlerin söylemlerinden ve Obama döneminde uygulanan politikalarından, ABD'nin Çin'e ve daha genel olarak Asya Pasifik bölgesine yönelik önümüzdeki dönemde izleyeceği politikalarla ilgili genel bir çerçeve çizmek mümkün.

Biden yönetiminin izleyeceği Çin ve Asya Pasifik siyasetini öngörmek için Obama döneminde uygulanan politikalara bakmak faydalı olacaktır; zira o dönemde görev alan pek çok kişinin Ocak 2021'den itibaren Biden yönetiminde de yer bulması bekleniyor. Biden, her ne kadar Libya müdahalesi gibi birtakım meselelerde Başkan Obama ile görüş ayrılığı yaşamış olsa da (Herr 2020) Obama yönetiminde Başkan Yardımcısı olarak hem iç hem de dış politikanın belirlenmesinde önemli bir rol oynamıştı. Yeni yönetimde Dışişleri Bakanı olması beklenen Antony Blinken (Thomas 2020), Obama yönetiminde Ulusal Güvenlik Danışmanı Yardımcılığı ve Dışişleri Bakanı Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştu. Biden tarafından İklim Değişikliği Özel Temsilcisi olarak belirlenen John Kerry (BBC 2020b), Obama'nın ikinci döneminde Hillary Clinton'dan boşalan Dışişleri Bakanlığı koltuğuna oturmuş ve özellikle Paris İklim Anlaşması'nın imzalanmasında öncü bir rol oynamıştı. Yeni yönetimde yer alması beklenen bir diğer isim Jake Sullivan. Biden tarafından ulusal güvenlik danışmanı olarak seçilen Sullivan, Obama yönetiminde farklı görevler almış ve bir yılı aşkın bir süre boyunca da Başkan Yardımcısı Ulusal Güvenlik Danışmanı

olarak Biden'la çok yakından çalışmıştı (Brennan 2020). Her ne kadar Savunma Bakanlığı için seçilen Lloyd Austin (BBC 2020c) gibi yeni isimlerin de yönetimde yer alması beklense de Biden, Blinken, Sullivan ve Kerry'nin ABD dış politikasında geçmişte oynadıkları roller, Biden döneminde uygulanacak politikaların, Obama dönemi politikaları ile benzerlik taşıması ihtimalini beraberinde getirmektedir. Bu nedenle ABD'nin Obama dönemi Çin ve Asya Pasifik politikasını kısaca ele almak, gelecek dört yılda izlenecek politikaların öngörülmesi bakımından faydalı olacaktır.

Bu çalışma, Biden yönetiminin, Başkan Trump'ın ABD'nin çıkarlarını önceleyen "Önce Amerika" (*America First*) yaklaşımını terk ederek, hem Çin karşısında hem de küresel meselelerde müttefik ve ortakları ile daha uyumlu hareket edebileceği, çok taraflı mekanizmaları devreye sokabileceği, Çin ile ikili ilişkilerinde özellikle insan hakları meselelerini öne çıkaracağı, bununla birlikte Pekin yönetiminin aktif desteğine ihtiyaç duyduğu küresel sorunlarda da Çin ile iş birliği içinde hareket edeceği bir strateji geliştireceğini savunmaktadır. Çalışma ayrıca Biden yönetiminin Obama'nın Asya'ya Dönüş stratejisi ile Trump'ın Serbest ve Açık Hint-Pasifik stratejisinin birleşiminden meydana gelen yeni bir Asya-Hint-Pasifik stratejisi izleyeceğini öngörmektedir. Bu kapsamda çalışma dört kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda Obama yönetiminin Çin ve Asya Pasifik politikası, Asya'ya Dönüş (*Pivot to Asia*) stratejisi bağlamında ele alınmaktadır. İkinci kısımda Trump yönetiminin Çin politikası, Hint-Pasifik stratejisi çerçevesinde kısaca incelenmektedir. Üçüncü kısımda Biden yönetiminin Çin'e bakışı ve muhtemel Çin politikası değerlendirilmektedir. Son olarak sonuç kısmında da genel bir değerlendirme yapılmaktadır.

Obama dönemi Çin ve Asya-Pasifik politikası

Obama yönetiminin Çin'e ve Asya Pasifik bölgesine yönelik izlediği politikalar arasında en öne çıkanı, Kasım 2011'de ilan edilen "Asya'ya Dönüş" ya da "yeniden dengeleme" (*rebalancing*) stratejisidir. Obama yönetimi, ekonomiden güvenliğe, ticaretten siyasete kadar birçok boyutu olan bu strateji ile ABD dış politikasının odak noktasını Ortadoğu'dan Asya Pasifik'e kaydırmayı amaçlıyordu. Asya'ya Dönüş siyasetinin birincil amacı, Çin'in yükselişini yavaşlatmak ve mümkünse karşı koyup, kontrol altına almaktı. Bu amaçla ABD, Kuzeydoğu Asya üzerinde yoğunlaşmak yerine, bölgesel odağını Güneydoğu ve Güney Asya'yı da içerecek şekilde genişletiyordu. Böylelikle ABD, bir yandan geleneksel müttefikleri ve ortakları olan Japonya ve Avustralya ile on yıllara dayanan güvenlik ilişkilerini geliştirerek, diğer yandan da Hindistan, Vietnam ve Malezya gibi bölgesel aktörlerle olan bağlarını güçlendirerek hem Asya Pasifik'te hem de Hint Pasifik'te daha etkili bir siyaset izlemeyi amaçlıyordu

(Indyk, Lieberthall ve O’Hanlon 2012). Bu politikanın sonucunda ABD, 2012 yılından itibaren bölgedeki askeri varlığını hem yeni askeri üsler açarak hem bölgede konuşlandırdığı asker sayısını artırarak hem de müttefikleri ve ortakları ile ortak askeri tatbikatlar düzenleyerek güçlendirdi. Daha da önemlisi Obama yönetimi, bu politikaya dayanarak “seyrüsefer serbestisini savunma” söylemi altında Çin’in Güney Çin Denizi’ndeki artan varlığına meydan okumaya başladı (Lee, Wainwright ve Glassman 2018, 429; Zhao 2017, 497).

Asya’ya Dönüş, yalnızca güvenlik boyutu olan bir politika değildi. Bu politikanın aynı zamanda önemli bir ekonomi politik boyutu da vardı. Bu boyutun da en önemli ayağını, ABD’nin de dahil olduğu on iki bölge ülkesini bir araya getiren Trans-Pasifik Ortaklığı (*Trans-Pacific Partnership*, TPP) oluşturuyordu. Obama yönetiminin TPP ile amaçladığı yalnızca bir serbest ticaret anlaşması imzalamaktan çok daha fazlasıydı. TPP ile ABD yönetimi, küresel ticaretin kurallarını yeniden yazma görevini üstleniyordu. Diğer bir deyişle Obama yönetiminin TPP ile ulaşmak istediği hedef, küresel ticaret kurallarını, bölgenin başat iktisadi gücü haline gelen Çin’in yerine, ABD’nin ve müttefiklerinin belirlemesiydi. Böylelikle Asya’ya Dönüş politikası ile ABD’nin 2008 küresel finans krizi ile zayıflayan hegemonyasının yeniden tesisi amaçlanıyordu (Lee, Wainwright ve Glassman 2018, 428-429).

Obama yönetimi, sekiz yıllık süreçte ABD’nin müttefiklerini ve ortaklarını dâhil ettiği çok taraflı uygulamaların yanı sıra, ikili ilişkilerde de Çin’i sıkıştırma yoluna gitti. Kasım 2009’da Obama ile Çin Devlet Başkanı Hu Jintao birbirlerinin çekirdek çıkarlarına (*core interests*) saygı duyduklarını belirten bir ortak bildiri yayınladıktan kısa bir süre sonra Başkan Obama, Ocak 2010’da Çin’in kendi toprağı olarak gördüğü Tavyan’a altı milyar dolarlık silah satışını onayladı (Cooper 2010). Benzer bir anlaşma, 2016 yılında tekrarlanacaktı (Brunnstrom ve Zengerle 2015). Dahası Başkan Obama, Dalai Lama’yı hem Şubat 2010’da (Şpetalnick 2010) hem de Haziran 2016’da (Brunnstrom 2016) Beyaz Saray’da ağırladı. Obama yönetimi tarafından atılan bu adımlar, Çin tarafından çekirdek çıkarlarına ve dolayısıyla da toprak bütünlüğüne açık bir meydan okuma olarak algılandı ve sert bir biçimde karşılık gördü (Christensen 2011, 58-59; Yan 2010, 280).

Obama döneminde ABD ile Çin, her ne kadar Tayvan, Tibet, insan hakları, Güney Çin Denizi vb. pek çok meselede farklı ve zaman zaman çatışan yaklaşımlara sahip olsalar da Kuzey Kore ve İran nükleer programlarından küresel iklim değişikliğine dek pek çok meselede benzer denebilecek görüşlere sahiplerdi. Bu çerçevede her iki gücün birden yer aldığı İran Nükleer Anlaşması (BBC 2019b) ve Paris İklim Anlaşması (NFCCC t.y.) gibi çok taraflı anlaşmalar

imzalanabildi. Böylelikle dünyanın önde gelen ve rekabet halindeki iki gücü, belli koşullar altında iş birliği yapabileceklerini tüm dünyaya gösterdi.

Trump dönemi Çin ve Hint-Pasifik politikası

Ne var ki bu durum, Trump'ın 2016 seçimlerinde ABD Başkanı seçilmesi ile sona ermiştir. 20 Ocak 2017'de koltuğu Obama'dan devralan Başkan Trump, Obama yönetiminin Çin'e karşı uyguladığı iş birlikçi ve ihtiyatlı katılım (*cooperative and cautious engagement*) politikasının (Watanebe 2013, 6) yerine göreceli güç hesaplamalarına ve sıfır toplamı oyun mantığına dayanan "ilkeli" bir realist politikayı uygulamaya koymuştur (USDoD 2018; White House, 1). Trump yönetimi, "ilkeli" realist politikanın bir sonucu olarak ABD'nin on yıllardır takip ettiği "açık, çok taraflı ve önde gelen liberal demokrasilerin koalisyonuna sıkı sıkıya bağlı olan bir düzen inşa etme"yi amaçlayan liberal uluslararası siyaseti (Ikenberry 2020) de terk etmiştir. Liberal uluslararasılığın yerine ise "ilkeli" realist politika ile uyumlu olan ve neredeyse yalnızca ABD'nin çıkarlarına odaklanan "Önce Amerika" siyasetini koymuştur. Bu yeni politikanın sonucu olarak ülkenin İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında kurduğu müttefiklik ilişkileri zedelenmiş ve ABD, uluslararası siyasetin, hali hazırda gerileme aşamasında olan liderliğinden resmen çekilmeye başlamıştır (Larres 2020). Trump yönetiminin, ülkenin Paris İklim Anlaşması'ndan resmi çıkış sürecini 5 Kasım 2019'da başlatması ve 4 Kasım 2020'de bu sürecin resmen tamamlanması (BBC 2020a), Başkan Trump'ın, ABD'nin küresel sorunların çözümü için öncü rolünü terk etme siyasetinin en dikkat çeken örneklerinden biridir. Benzer bir durum, ABD'nin Çin ve Doğu Asya politikasında da yaşanmıştır. Trump, başkanlığı Obama'dan devraldıktan üç gün sonra ABD'yi TPP'den çıkarmış ve böylelikle hem Asya'ya Dönüş politikasını sonlandırmış hem de ülkeyi bölgedeki ortaklarından uzaklaştırmıştır (BBC 2017).

ABD'nin küresel siyasetin liderliğinden çekilmesiyle sonuçlanan tüm bu politikalar, Çin'in hem küresel ekonomi politikte hem de Asya Pasifik bölgesinde daha aktif bir rol oynaması için önemli bir fırsat yaratmıştır. Pekin yönetimi, Washington yönetimi tarafından sunulan bu fırsattan yararlanmak ve ABD'nin bıraktığı boşluktan faydalanmak için bulduğu her fırsatı kullanmaya çalışmıştır. Öyle ki Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, 17 Ocak 2017'de, yani henüz Trump, ABD Başkanlığını resmen Obama'dan devralmadan birkaç gün önce Dünya Ekonomik Forumu'nda yaptığı "küreselleşme" konuşmasıyla ülkesinin dünya liderliğine hazır olduğu mesajını vermiştir. Diğer ülkeleri, gözü kapalı bir biçimde yalnızca kendi çıkarlarına odaklanmamaları konusunda uyarı Xi, özellikle ekonomik küreselleşmenin ve serbest ticaretin önemine değinmiş ve korumacı politikalara karşı dikkatli olunması gerektiğini söylemiştir.

Konuşmasında dolaylı olarak Trump'ın "Önce Amerika" söylemini ve ticaret savaşı tehditlerini hedef alan Xi, Çin'in, ABD'nin içe kapanması sonucunda oluşacak liderlik boşluğunu doldurmaya hazır olduğunu üstü kapalı bir şekilde de olsa ilan etmiştir. Kısacası, Çin, küreselleşmenin öncüsü olmaya hazırdır. Bunu yaparken de tek başına hareket etmektense diğer ülkelerle iş birliği içinde hareket etmek istemektedir (SCIO PRC 2017).

Trump, başkanlığı süresince Çin konusunda ağırlıklı olarak tek taraflı politikalar uygularken, belli durumlarda ülkesinin bölgede kalan az sayıdaki müttefiki ve ortağı ile kısmen de olsa iş birliği yapmıştır. ABD, Trump yönetiminde Çin'i ilk kez bir "stratejik rakip" ve "revizyonist güç" olarak tanımlamıştır. Öyle ki Çin, hem Hint-Pasifik bölgesini kendi yönetim modeli doğrultusunda yeniden yapılandırmak hem de ABD'nin dünyadaki liderliğine meydan okumak amacıyla ABD ve müttefikleri ile "etkin bir şekilde rekabet eden" bir "stratejik rakip" ve "revizyonist güç"tür (USDoD 2018, 1-2; White House 2017, 25-27). Başkan Trump, Çin'in yükselişini ve revizyonizmini engellemek amacıyla Çin'e karşı ticaret savaşı başlatmak (Hass ve Denmark 2020), ulusal güvenlik gerekçesiyle Huawei, Hikvision gibi Çin Halk Kurtuluş Ordusu (ÇHKO) ile bağlantılı olduğu düşünülen şirketlerin ABD ile iş ilişkilerini sonlandırmak ya da bu şirketlerin ABD'li şirketlerle iş yapmasını güçlendirmek (BBC 2019a), ÇHKO ile bağlantılı olan Çinli bilim insanlarının ve öğrencilerin ABD'deki bilimsel ve eğitim faaliyetlerini kısıtlamak (Kennedy 2020) ve Çin'in Houston'daki konsoloslüğünü kapatmak (Gaouette ve Hansler 2020) gibi bir dizi önlemleri hayata geçirmiştir.

Tüm bu politikalar içinde en iddialısı, ilk kez 2017'de yayınlanan Ulusal Güvenlik Stratejisi ile gündeme gelen "Serbest ve Açık Hint-Pasifik Stratejisi"dir. Trump yönetimi, ABD'nin Hint-Pasifik bölgesindeki müttefikleri ve ortakları (Avustralya, Japonya ve Hindistan) ile birlikte bölgesel bir güvenlik mimarisi inşa etmeyi amaçladığı Serbest ve Açık Hint-Pasifik Stratejisi ile bölgeyi Çin'in saldırgan tutumundan korumayı amaçlamıştır (USDoD 2018, 4). Ne var ki hem bu stratejinin hem de Trump yönetiminin Çin'e karşı uyguladığı politikaların ne kadar başarılı olduğu tartışmalıdır. Bir kere bu stratejinin merkezinde yer alan dört ülkenin (ABD, Avustralya, Hindistan ve Japonya) Çin'e karşı ortak bir tutumu bulunmamaktadır. Ayrıca özellikle ABD'nin Çin'e karşı cepheyi genişletme ve Güneydoğu Asya Milletleri Birliği (ASEAN) ülkelerini bu ortaklığa katma çabaları sonuçsuz kalmıştır. Öyle ki ASEAN (2019), 2019 yılında yayınladığı "Hint-Pasifik Görüşü" metninde Çin'i dışlayıcı tek bir cümle dahi kullanmamıştır. Ticaret savaşının da ABD ekonomisine yarardan çok zarar verdiği hem akademisyenler (Hass ve Denmark 2020) hem de Biden (2020) gibi siyasetçiler tarafından dile getirilmektedir. Dahası Başkan Trump'ın iktidarda

olduğu dört yıl boyunca ABD'nin çıkarlarını önceleyen ve müttefiklerini dışlayan uygulamaları, Washington yönetiminin müttefikleriyle olan ilişkilerini kopma noktasına getirirken, ABD'yi ilgilendiren Çin ve diğer meseleler karşısında bütüncül bir yaklaşım sergilenmesinin de önüne geçmiştir.

Biden yönetiminin Çin'e bakışı

“Önce Amerika” siyaseti neticesinde ABD'nin müttefiklerinden uzaklaşması, küresel siyasetin öncülüğünü terk etmesi ve Çin ile ilişkilerinde tek taraflı politikaları öne çıkarması, dış politikada Biden yönetimi tarafından öncelikli olarak ele alınacak meseleler olacaktır. Biden, *Foreign Affairs* dergisinin Mart/Nisan 2020 sayısı için kaleme aldığı makalede, ABD tarafından İkinci Dünya Savaşı'nın ardından kurulan uluslararası sistemin Trump yönetimi tarafından altüst edildiğini belirtmektedir. Hegemonik istikrarlı bir bakış açısına sahip olan Biden'a göre, dünya kendi kendisine düzen sağlama yetisine sahip değildir ve bir lidere ihtiyaç duymaktadır. ABD de Trump döneminde yeni tehditler karşısında ortak mücadeleyi örgütleme, yani liderlik etme yetisini kaybetmiştir. Bu nedenle ABD, 2021'den itibaren demokratik değerlerin, basın özgürlüğünün, oy kullanma hakkının ve yargı bağımsızlığı gibi liberal demokratik değerlerin yılmaz savunucusu olarak uluslararası sistemi yönetmeye hazır olduğunu tüm dünyaya göstermelidir (Biden 2020).

Biden, 7 Kasım 2020 tarihinde yaptığı seçim konuşmasında da “Amerika dünya için bir yol göstericidir” diyerek (Ward 2020), ABD'nin Ocak 2021'den itibaren dünyaya yeniden liderlik etmesi gerektiğini belirtmiştir; çünkü Biden'a göre, “Başka hiçbir ulus bu kapasiteye sahip değildir. Başka hiçbir ulus bu fikir üzerine inşa edilmemiştir” (2020). Eğer ABD, Trump döneminde olduğu gibi bu sorumluluktan kaçmaya devam ederse ya başka bir güç bu görevi devralacaktır -Biden doğrudan söylemese de başarılı olması en olası aday Çin'dir- ya da küresel sistemde kaos egemen olacaktır. Her iki durum da ABD'nin çıkarlarına aykırıdır. Dolayısıyla ABD, masanın başında bulunmak zorundadır (Biden 2020).

Biden'ın Ulusal Güvenlik Danışmanı olarak belirlediği Sullivan da benzer düşüncelere sahiptir. Sullivan'a göre, Trump'ın “Önce Amerika” yaklaşımı tehlikelidir. Bu nedenle hemen terk edilmeli ve ABD, dünyanın lideri olarak üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Bunun için de “Amerikan istisnacılığı” (*American exceptionalism*) fikri bugünün gerçeklerine göre güncellenmelidir (Sullivan 2019). “Kusurlarına rağmen Amerika, hem ulusal çıkarlarını hem de daha geniş ortak çıkarları ilerletmek için uygulamaya konabilecek kendine özgü niteliklere sahiptir” (Sullivan 2019). Sullivan'a göre, yanlış kişiler tarafından kullanılması halinde “Amerikan istisnacılığı” tehlikeli bir fikre dönüşebilir ki Trump döneminde olan da budur. ABD, dünya için

gerçekleştirebileceği ulu gayenin farkında olmazsa hem istikametini hem de hırsını kaybedecektir. “Amerikan istisnacılığı”, bugünün koşullarına göre yenilenmesi ve doğru kişiler tarafından kullanılması halinde ise ABD’ye dünyayı daha iyi bir yer haline getirmesi için gerekli olan benzersiz kapasiteyi sağlayacaktır. ABD, bu kapasiteye yeniden sahip olması durumunda hem Çin’in uzun dönemli stratejisi olan Asya Pasifik bölgesine egemen olma, küresel ekonomiyi Çin usulü yönetim şekli olan otoriter kapitalist sisteme dönüştürme ve serbest ve açık iktisadi ve siyasi yönetim modellerini baskı altına alma stratejisine hem de kitlesel imha silahlarının yayılımı, ölümcül salgınlar, küresel ekonomik çöküş gibi sorunlara karşı koyabilecektir (Sullivan 2019).

Biden yönetimi, uluslararası sistemdeki ABD liderliğini Çin karşısında da sürdürmek niyetindedir. Biden’a göre, “En iyi Çin stratejisi, tüm müttefiklerimizi -ya da en azından eskiden müttefikimiz olan [ülkeleri]- aynı sayfada toplayan stratejidir” (Friedman 2020). *Foreign Affairs* dergisinde yayınlanan makalesinde Biden, ABD’nin Çin’e karşı sert davranması gerektiğini, aksi halde Çin’in ABD’nin ve ABD’li şirketlerin sahip olduğu teknolojiyi ve fikri mülkiyeti çalmaya devam edeceğini yazıyordu. Biden’a göre, bunu önlemek için ABD’nin izlemesi gereken politika, müttefikleri ve ortakları ile Çin’e karşı bir birleşik cephe oluşturmak ve Çin’in insan hakları ihlalleri vb. eylemlerine karşı durmaktır. ABD tek başına yaklaşık olarak küresel gayri safi yurtiçi hasılanın (GSMYİ) dörtte birine sahiptir. Diğer demokrasiler de eklendiğinde bu pay iki katına çıkmaktadır. Biden, Çin’in bu kadar büyük bir ekonomik gücü yok sayabilme ihtimali olmadığı düşüncesindedir. Dolayısıyla ABD’nin müttefikleri ve ortakları ile bir araya gelmesi durumunda, diğer bir deyişle liberal uluslararası politikaya dönmesi halinde çevreden ticarete, teknolojiden şeffaflığa kadar pek çok konuda yapılacak olan hukuki düzenlemeler Çin’in çıkarları yerine liberal demokratik çıkarları ve değerleri temsil edecektir (Biden 2020).

Biden, Asya Pasifik bölgesine özel bir yer ayırmaktadır. Bu bölge, hem Çin’in varlığı hem de dünya ekonomi politığındeki merkezi konumu nedeniyle son yıllarda ABD’nin de geleceğini belirleyecek derecede önem kazanmıştır. Obama döneminde Asya’ya Dönüş politikasının uygulamaya konması ve TPP’nin imzalanmasının nedeni budur. Bu noktada Biden, ABD’nin Avustralya, Japonya ve Güney Kore ile olan ittifak anlaşmalarını güçlendirmesi ve Hindistan’dan Endonezya’ya bölgedeki ortaklıklarını geliştirmesi gerektiğini belirtmektedir. ABD ve müttefikleri ile ortaklarının paylaştığı ortak değerler, Asya Pasifik’te ancak bu şekilde güçlenecek ve daha fazla ülke tarafından sahiplenilecektir (Biden 2020).

Biden'in bu söyleminden yola çıkarak dış politikasının ağırlıklı olarak Asya Pasifik merkezli olacağı söylenebilir. Her ne kadar Biden'in "Başkan olarak, Amerikalılara yatırım yapana ve onları küresel ekonomide başarılı olacak şekilde donatana kadar yeni ticaret anlaşmaları yapmayacağım" (Biden 2020) söyleminden yola çıkarak ABD'nin kısa vadede TPP'ye dahil olması ya da bölge ülkeleriyle yeni bir serbest ticaret anlaşması imzalaması mümkün görünmese de Biden yönetiminin "Asya'ya Dönüş 2.0" gibi bir politikayı uygulamaya koyma ihtimali yüksek görünmektedir. Hangi adla gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin, bu politika, Obama döneminin uygulamalarını içereceği gibi Asya'ya Dönüş stratejisinde nispeten daha az önemsenen Hindistan gibi bölgenin diğer önemli ülkelerini de içerecektir. Dolayısıyla Biden döneminde ABD'nin, Çin'e karşı, önceki iki başkanın stratejilerinden daha kapsamlı bir strateji geliştirmesi muhtemel görünmektedir. Diğer bir deyişle Biden'in başkanlığı altında ABD'nin, Obama'nın Asya'ya Dönüş ve Trump'ın Hint-Pasifik Ortaklığı stratejilerinin birleşiminden meydana gelen bir Asa-Hint-Pasifik politikası izlemesi olasıdır. Biden'in özellikle *Foreign Affairs* dergisindeki makalesi, bu tür bir politikanın ip uçlarını vermektedir. Son dönemde Almanya (The Federal Government 2020) ve Fransa (MfEFAoF 2019) gibi Avrupa'nın önde gelen ülkelerinin de Hint-Pasifik stratejileri geliştirdiği göz önünde bulundurulduğunda Biden yönetiminin önümüzdeki süreçte ABD'nin Avrupa'dakiler de dahil olmak üzere tüm müttefiklerini ve ortaklarını dahil etmeyi hedefleyen bir Asya-Hint-Pasifik stratejisini hayata geçirmesi kuvvetle muhtemeldir.

Biden, her ne kadar kısa vadede yeni bir ticaret anlaşması imzalamayı düşünmese de Trump yönetiminin korumacı ticaret politikalarına da devam etmeyecektir. Liberal bir düzenin savunucusu olarak Biden, korumacı eğilimlere karşı çıkmayı ve özellikle "Amerikalıları cezalandıran ticaret engellerini ortadan kaldırmayı" (Biden 2020) görev edinmiştir. Bu söylem, doğrudan Çin'i hedef almaktadır. Biden'in, bakanlık düzeyinde bir konuma sahip olan ABD Ticaret Temsilciliğine Katherine Tai'ı seçmiş olması, önümüzdeki süreçte ABD'nin ticaret ile ilgili meselelerde Çin'e karşı tutumunu yumuşatmayacağını habercisi olarak yorumlanabilir. Zira Tai, Çin'e karşı etkili ve stratejik mücadele yürütülmesi gerektiğini savunan bir uluslararası ticaret hukukçusudur. Dahası, 2007 ila 2014 yılları arasında Dünya Ticaret Örgütü'nde ABD'nin Çin'e karşı açtığı davalarda oynadığı öncü rolle biliniyor (Frack 2020). Bu nedenle Biden yönetiminin, her ne kadar Trump dönemine kıyasla DTÖ gibi çok taraflı mekanizmaları öne çıkarması ve ABD'nin müttefikleri ile iş birliği içinde hareket etmesi beklense de ticari meselelerde Çin'e karşı sert bir tutum takınmaya devam edeceği söylenebilir. Biden da New York Times'dan Thomas Friedman ile yaptığı görüşmede, Trump yönetimi tarafından Çin'e uygulanan %25'lik tarifeleri

kaldırma konusunda aceleci olmayacağını belirtmiştir. Ayrıca Çin'e karşı tutarlı bir strateji belirleyebilmek için öncelikle iki ülke arasında imzalanan ticaret anlaşmasını tam anlamıyla değerlendireceğini ve ABD'nin müttefiklerine danıştıktan sonra hareket edeceğini ifade etmiştir (Friedman 2020).

Kısacası, Biden yönetimi, hem ticaret hem de diğer meselelerle ilgili Çin politikalarını Avrupa ve Asya'daki müttefikleri ile uyumlu hale getirmeyi ve çok taraflı mekanizmalar aracılığıyla uygulamayı planlamaktadır. Bu noktada her bir ülkenin Çin ile geliştirdiği farklı ikili ilişkiler dolayısıyla ABD'nin tüm müttefiklerinin ve ortaklarının ortak noktada buluşmasını beklemek gerçekçi görünmemektedir. Hindistan gibi son günlerde Çin ile sorun yaşayan ülkelerin bir kısmının Çin'e karşı daha sert politikalar izlenmesini talep etmesi mümkün olabileceken, bölgenin Singapur ya da Güney Kore gibi ülkeleri Çin ile sahip oldukları sıkı ekonomik ve ticari bağları dolayısıyla iki büyük güç arasında herhangi bir seçim yapmak zorunda kalmayacakları bir orta yol bulunması konusunda ısrarcı olacaktır. Dolayısıyla yeni yönetimin, Biden'ın sözünü ettiği gibi müttefiklerin ve ortakların ortak kararı olan bir Çin stratejisi geliştirmesi kolay olmayacaktır.

Biden yönetiminin Çin politikasının Trump yönetimi politikalarından kesinlikle ayrışacağı nokta insan hakları alanı olacaktır. Demokrasi ve insan hakları gibi liberal değerlerin Başkan Trump'ın zihin dünyasında önemli bir yeri olmadığından Trump yönetiminin Çin'e yönelik politikalarında insan hakları meseleleri önemli bir yer tutmamıştır. Biden yönetiminin ise, Obama döneminde izlenen politikalardan ve 2021'den itibaren Dışişleri Bakanı olması beklenen Blinken'in Mayıs 2020'de yaptığı bir konuşmadan yola çıkarak Hong Kong, Xinjiang ve Tibet meselelerinde ve Çin'de yaşanan diğer insan hakları ihlalleri konusunda sert bir politika izleyeceği rahatlıkla söylenebilir. Blinken konuşmasında Hong Kong'daki "Tek Ülke, İki Sistem" uygulamasının ortadan kaldırılmasında rol oynayan Çinli bankaların, şirketlerin ve bireylerin cezalandırılması gerektiğini belirtmiştir. Dahası insan hakları alanında Çin üzerinde baskı kurmak için müttefiklerle iş birliği yapılması gerektiğini de ifade etmiştir (Rapoza 2020). Benzer politikalar, Obama dönemi politikaları da göz önünde bulundurulduğunda Xinjiang ve Tibet için de geçerli olacaktır. Dolayısıyla insan hakları, 2021'den itibaren ABD-Çin ilişkilerinde önemli bir sorun olmaya aday görünmektedir.

Biden bir yandan Çin'e karşı birleşik cephe çağrısında bulunurken, diğer yandan da Çin'in dünya düzeninde sahip olduğu konumun farkındadır. Bu nedenle de her ne kadar Çin'in "özel bir meydan okumayı temsil ettiğini" (Biden 2020) belirtse de Pekin'in küresel iklim değişikliği ile mücadele, korona virüsü pandemisi sonrası küresel ekonominin istikrara kavuşturulması, Kuzey Kore

nükleer programı ve küresel sağlık güvenliği gibi meselelerin üstesinden gelmesinde katkısının elzem olduğunun farkındadır (Biden 2020). Biden'ın İklim Değişikliği Özel Temsilcisi olarak belirlediği Kerry de kısa süre önce yaptığı açıklamada özellikle küresel iklim değişikliği konusunda Çin ile çalışmanın öneminden bahsetmiştir (Inskeep 2020). Ne var ki bu durum, iki ülkenin hem iklim değişikliği meselesine hem de küresel etkileri olan diğer meselelere aynı şekilde yaklaştığı anlamına gelmemektedir. Örneğin, Çin Devlet Başkanı Xi, her ne kadar ülkesinin karbon salınımının 2030 yılından önce zirveye ulaşacağını ve 2060 yılına gelindiğinde Çin'in karbondan arınmış bir ülke olacağını taahhüt etmiş olsa da (CGTN 2020), Çin bankaları, Kuşak ve Yol Girişimi (KYG) kapsamında çok sayıda kömür santrali projesine kaynak sağlamaktadır. Bu noktada KYG ile yakından ilişkili Asya Altyapı Yatırım Bankası (*Asian Infrastructure Investment Bank, AIIB*)'nin Başkanı Jin Liqun'ün Eylül 2020'de yaptığı açıklamalar umut vericidir. Her ne kadar AIIB çok taraflı bir kalkınma bankası olsa da en büyük hissedarı Çin'dir. Bu nedenle Jin'in karbon emisyonlarının artmaya devam ettiği bölgelerde kömür santrali inşaatına yönelik projeleri değerlendirmeye almayacağı yönündeki açıklaması ile AIIB tarafından yapılan ve 2025 yılına kadar bankanın iklim finansmanına ayırdığı kaynağın, toplam yatırımları içindeki payının en az %50'ye çıkacağı yönündeki açıklaması gelecek için umut verici açıklamalardır (Berglöf 2020). Kerry de ortak mücadele gerektiren meselelerde Çin ile iletişim halinde olunması ve Çin'in bu projeleri desteklemekten vazgeçmesi için ikna edilmesi gerektiğini; ancak bunu yaparken de Çin'i sıkıştırmaya çalışan çatışmacı bir yaklaşımdan ziyade işbirlikçi bir yaklaşımın tercih edilmesi gerektiğini belirtmektedir (Inskeep 2020). Kerry ile Biden'ın söylemlerinden yola çıkarak yeni yönetimin, Obama döneminde küresel meselelerin çözümü konusunda Çin ile geliştirilen iş birliğini sürdürme, özellikle de iklim değişikliği ve küresel sağlık güvenliği gibi alanlarda daha da ileriye taşıma niyetinde olduğu söylenebilir.

Sonuç

2020 ABD başkanlık seçimlerinin, Demokrat Parti'nin adayı Joe Biden'ın Cumhuriyetçi Parti'nin adayı Donald Trump'tan 7 milyon civarında fazla oy ve 538 Seçiciler Kurulu delegesinin 306'sının desteğini almasıyla sonuçlanması neticesinde ABD iç ve dış politikasının Ocak 2021'den itibaren fabrika ayarlarına dönmesi beklenmektedir. Trump, dört yıllık başkanlığı süresince on yıllardır Demokrat ve Cumhuriyetçi başkanlar tarafından izlenen ve "liberal uluslararasıçılık" olarak adlandırılan politikadan uzaklaşmış ve "Önce Amerika" söylemiyle neredeyse yalnızca ABD'nin ulusal çıkarlarını önceleyen bir politika uygulamaya başlamıştır. Bu politikanın sonucu olarak bir yandan ABD'nin

müttefikleri ile olan ilişkileri ciddi bir biçimde zedelenmiş, diğer yandan da çok taraflı politikaların ABD dış politikasındaki önemi azalmıştır. Bu durum, ülkenin hem Avrupa'daki hem de Asya Pasifik bölgesindeki müttefikleri ve politikaları için geçerlidir. Trump'ın bu yöndeki ilk uygulaması, başkanlığının henüz üçüncü gününde Obama döneminin Asya Pasifik bölgesine yönelik en iddialı hamlelerinden olan Asya'ya Dönüş stratejisinin ekonomik ayağının kalbinde yer alan TPP'den ABD'yi çıkarmak olmuştur. Kısacası, Trump yönetimi, neredeyse daha ilk günden Obama dönemi politikalarını terk etmiştir.

“Stratejik rakip” ve “revizyonist güç” olarak tanımladığı Çin karşısında ABD'nin müttefikleriyle hareket etmek yerine ağırlıklı olarak tek taraflı politikalara yönelen Trump yönetimi, dört yıllık süreçte ülkenin bir yandan müttefikleriyle olan ilişkilerini zedelemiş ve bölgedeki etkinliğinin zayıflamasına neden olmuş, diğer yandan da Çin ile ilişkilerinin son yılların en düşük seviyesine inmesine yol açmıştır. Bu süreçte Çin'e karşı uygulamaya konan ticaret savaşı gibi tek taraflı politikalar ile Serbest ve Açık Hint-Pasifik stratejisi gibi çok taraflı uygulamaların ne kadar başarılı olduğu tartışmalıdır. Aksine pek çoklarına göre, bu politikalar ABD'yi müttefiklerinden uzaklaştırdığı gibi Çin'in yükselişine ve “revizyonizmine” de engel olamamıştır.

Trump yönetimine karşı bu tür eleştiriler getirenler arasında Biden da bulunmaktadır. Ocak 2021'de başkanlığı Trump'tan devralacak Biden'a göre, yapılması gereken, ABD'nin müttefikleri ve ortakları ile olan ilişkilerini yeniden tesis etmek, ABD'yi bir kez daha özgür dünyanın lideri yapmak ve Çin karşısında birleşik cephe oluşturmaktır. Biden yönetiminin “Çin'in temsil ettiği özel meydan okumayı” göğüsleyebilmek için Obama dönemi politikalarını temel alan “Asya'ya Dönüş 2.0” gibi bir Asya-Hint-Pasifik stratejisi geliştirmesi kuvvetle muhtemeldir. Bu tür bir stratejinin bir yandan öncülü gibi ekonomi, güvenlik ve politika ayaklarına sahip olması muhtemelken, diğer yandan da Asya'ya Dönüş stratejisinin Hindistan gibi kısmen dışarıda bıraktığı bölge ülkelerini ve hatta kısa süre önce Hint-Pasifik bölgesine yönelik stratejiler geliştiren Almanya ve Fransa gibi Avrupalı müttefiklerini de içerecek şekilde geniş kapsamlı olması olası görünmektedir.

Biden yönetiminin Asya ve hatta Avrupa ülkelerinin ABD'nin liderliği altında Çin'e karşı birleşik bir cephe oluşturması fikri, Çinli yöneticilerin korkulu rüyası olmaya adaydır. Zira Pekin yönetimi için Çin'in kalkınmasının istikrarlı bir biçimde sürdürülmesi hayati bir öneme sahiptir. Çin Komünist Partisi'nin geleceği, Çin halkının refahının son kırk yılda olduğu gibi istikrarlı bir biçimde artması ile yakından ilişkilidir. Ülkenin ekonomik gelişiminin istikrarlı bir biçimde sürdürülmesi için de Asya Pasifik bölgesinin istikrarlı ve huzurlu olması olmazsa olmaz koşuldur. Dolayısıyla Çin'in ekonomik gelişimini sekteye

uğratacak herhangi bir bölgesel istikrarsızlık ya da Çin'in ABD ve müttefikleri tarafından çevrenmesi, Çin yönetiminin en çok çekindiği meseleler arasında yer almaktadır. Bu nedenle önümüzdeki süreçte Biden yönetiminin izleyeceği politikalar, Çin'in Asya Pasifik bölgesinde son yıllarda izlediği sert ve iddialı politikaların da değişmesine yol açabilecektir.

Önümüzdeki dört yıllık süreçte Biden yönetiminin dış politikası hangi yönde şekillenirse şekillensin her durumda Trump yönetiminin politikalarından daha öngörülebilir ve istikrarlı olması beklenmektedir. Bu durum, hem Çin yönetimi hem ABD'nin müttefikleri hem de bölge ülkeleri açısından olumlu bir gelişme olacaktır. Çin ile ABD arasında Obama döneminde oluşturulan ABD-Çin Stratejik Ekonomik Diyaloğu (*US-China Strategic Economic Dialogue*) gibi düzenli, üst düzey diyalog mekanizmalarının yeniden kurulması, dünyanın en önde gelen iki ekonomik gücü arasındaki ilişkilerin istikrara kavuşması ve nispeten daha az kriz içeren bir şekilde sürdürülmesi açısından faydalı olacaktır.

Kaynakça

- ASEAN. 2019. *ASEAN Outlook on the Indo-Pacific*. Erişim tarihi 15 Aralık 2020. https://asean.org/storage/2019/06/ASEAN-Outlook-on-the-Indo-Pacific_FINAL_22062019.pdf.
- BBC. 2017. "Trump Executive Order Pulls Out of TPP Trade Deal". 24 Ocak. Erişim tarihi 15 Aralık 2020. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-38721056>.
- BBC 2019a. "Trump Declares National Emergency Over IT Threats". 16 Mayıs. Erişim tarihi 17 Aralık 2020. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-48289550>.
- BBC. 2019b. "Iran Nuclear Deal: Key Details". 11 Haziran. Erişim tarihi 17 Aralık 2020. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-33521655>.
- BBC 2020a. "Climate Change: US Formally Withdraws From Paris Agreement". 4 Kasım. Erişim tarihi 16 Aralık 2020. <https://www.bbc.com/news/science-environment-54797743>.
- BBC. 2020b. "Biden Cabinet: John Kerry Named Climate Envoy As Inner Circle Get Key Posts". 24 Kasım. Erişim tarihi 14 Aralık 2020. <https://www.bbc.com/news/election-us-2020-55046714>.
- BBC 2020c. "Lloyd Austin: Biden Picks Ex-general As Defence Secretary". 8 Aralık. Erişim tarihi 14 Aralık 2020. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-55224893>.
- Berglöf, Erik. 2020. "China's Path to Net Zero". *Project Syndicate*. 2 Aralık. Erişim tarihi 25 Aralık 2020. <https://www.project-syndicate.org/commentary/china-climate-change-path-to-carbon-neutrality-by-erik-berglof-2020-12>.
- Biden, Jr., Joseph R. 2020. "Why America Must Lead Again: Rescuing U.S. Foreign Policy After Trump" *Foreign Affairs* 99 (2) 64-76. Erişim tarihi 5 Aralık 2020. <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-states/2020-01-23/why-america-must-lead-again>.

- Brennan, Margaret. 2020. "Biden to Appoint Jake Sullivan As National Security Adviser". 23 Kasım. Erişim tarihi 14 Aralık 2020. [cbsnews.com/news/biden-jake-sullivan-national-security-adviser/](https://www.cbsnews.com/news/biden-jake-sullivan-national-security-adviser/).
- Brunnstrom, David. 2016. "Obama Meets Dalai Lama In Spite of China Protest". *Reuters*. 15 Haziran. Erişim tarihi 17 Aralık 2020. <https://www.reuters.com/article/us-usa-obama-daililama-idUSKCN0Z1221>.
- Brunnstrom, David ve Patricia Zengerle. 2015. "Obama Administration Authorizes \$1.83-billion Arms Sale to Taiwan". *Reuters*. 17 Aralık. Erişim tarihi 17 Aralık 2020. <https://www.reuters.com/article/us-usa-taiwan-arms-idUSKBN0T2ZC520151217>.
- Christensen, Thomas J. 2011. "The Advantages of an Assertive China: Responding Beijing's Abrasive Diplomacy" *Foreign Affairs* 90 (2), 54-67.
- Cooper, Helene. "U.S. Approval of Taiwan Arms Sales Angers China". *The New York Times*. 29 Ocak. Erişim Tarihi 17 Aralık 2020. <https://www.nytimes.com/2010/01/30/world/asia/30arms.html>.
- CGTN. 2020. "Full Text: Xi Jinping's Speech At the General Debate of the 75th Session of the United Nations General Assembly". 23 Eylül. Erişim tarihi 18 Aralık 2020. <https://news.cgtn.com/news/2020-09-23/Full-text-Xi-Jinping-s-speech-at-General-Debate-of-UNGA-U07X2dn8Ag/index.html>.
- Franck, Thomas. 2020. "Biden Picks Longtime China Critic Katherine Tai as Top U.S. Trade Official". *CNBC*, 10 Aralık. Erişim tarihi 16 Aralık 2020. <https://www.cnbc.com/2020/12/10/biden-to-name-katherine-tai-us-trade-representative.html>.
- Fiedman, Thomas L. 2020. "Biden Made Sure 'Trump Is Not Going to Be President for Four More Years". *The New York Times*, 2 Aralık. Erişim tarihi 13 Aralık 2020. <https://www.nytimes.com/2020/12/02/opinion/biden-interview-mcconnell-china-iran.html>.
- Gambino, Lauren, ve Maanvi Singh. 2020. "Electoral College Confirms Joe Biden's Victory in Presidential Election". *The Guardian*, 15 Aralık. Erişim tarihi 15 Aralık 2020. <https://www.theguardian.com/us-news/2020/dec/14/electoral-college-joe-biden-donald-trump-2020-election>.
- Gaouette, Nicole ve Jennifer Hansler. 2020. "Chinese Consulate in Houston Closed Following US Order". *CNN*. 25 Temmuz. Erişim tarihi 22 Aralık 2020. <https://edition.cnn.com/2020/07/24/politics/us-agents-houston-chinese-consulate/index.html>.
- Hass, Ryan ve Abraham Denmark. 2020. "More Pain Than Gain: How the US-China Trade War Hurt America". *SupChina*. 29 Temmuz. Erişim tarihi 22 Aralık 2020. <https://supchina.com/2020/07/29/more-pain-than-gain-how-the-u-s-china-trade-war-hurt-america/>.
- Herr, Lukas D. 2020. "Rolling Back the Imperial Presidency? Joe Biden and the Future of U.S. War Powers". *E-International Relations*. 15 Aralık. Erişim tarihi 21 Aralık 2020. <https://www.e-ir.info/2020/12/15/rolling-back-the-imperial-presidency-joe-biden-and-the-future-of-u-s-war-powers/>.
- Ikenberry, G. John. 2020. "The Next Liberal Order: The Age of Contagion Demands More Internationalism, Not Less". *Foreign Affairs* 99 (4), 133-142.

- Indyk, Martin S., Kenneth G. Lieberthal ve Michael E. O'Hanlon. 2012. *Bending History: Barack Obama's Foreign Policy*. Washington: Brookings Institution Press.
- Inskip, Steve. 2020. "As Climate Envoy, Kerry To Seek 'Ambition' With 'Humility'". *NPR*. 10 Aralık. Erişim tarihi 14 Aralık. <https://www.npr.org/2020/12/10/944572621/as-climate-envoy-kerry-to-seek-ambition-with-humility>.
- Kennedy, Dana. 2020. "Trump Bans Chinese Students, Researchers From Entering US". 30 Mayıs. Erişim tarihi 22 Aralık 2020. <https://nypost.com/2020/05/30/trump-bans-chinese-students-researchers-from-entering-us/>.
- Larres, Kalus W. 2020. "Trump's Foreign Policy is Still 'America First' – What Does That Mean, Exactly?". *The Conversation*, 27 Ağustos. Erişim tarihi 12 Aralık 2020. <https://theconversation.com/trumps-foreign-policy-is-still-america-first-what-does-that-mean-exactly-144841>.
- Lee, Seung-Ook, Joel Wainwright, ve Jim Glassman. 2018. "Geopolitical Economy and the Production of Territory: The Case of US–China Geopolitical-economic Competition in Asia" *Environment and Planning A: Economy and Space* 50 (2), 416–436.
- Ministry for Europe and Foreign Affairs [MfEFAoF]. 2019. *French Strategy in the Indo-Pacific*. Erişim tarihi 19 Aralık 2020. <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/asia-and-oceania/the-indo-pacific-region-a-priority-for-france/#:~:text=In%20an%20international%20context%20marked,the%20heart%20of%20this%20strategy>.
- Rapoza, Kenneth. 2020. "Antony Blinken: End Europe Trade War, Sanction China Over Hong Kong". *Coalition For a Prosperous America*. 23 Kasım. Erişim tarihi 10 Aralık 2020. https://www.prosperousamerica.org/anthony_blinken_end_europe_trade_war_sanction_china_over_hong_kong.
- Spetalnick, Matt. 2010. "Obama Meets Dalai Lama, Angering China". *Reuters*. 18 Şubat. Erişim tarihi 17 Aralık 2020. <https://www.reuters.com/article/us-china-usa-idUSN1116932520100218>.
- Sullivan, Jake. 2019. "What Donald Trump and Dick Cheney Got Wrong About America". *The Atlantic*. Erişim tarihi 19 Aralık. <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2019/01/yes-america-can-still-lead-the-world/576427/>.
- The Federal Government. 2020. *Policy Guidelines for the Indo-Pacific Region*. Erişim tarihi 19 Aralık 2020. <https://rangun.diplo.de/blob/2380824/a27b62057f2d2675ce2bbfc5be01099a/policy-guidelines-summary-data.pdf>.
- Thomas, Ken. 2020. "Joe Biden Picks Antony Blinken for Secretary of State". *The Wall Street Journal*. 23 Kasım. Erişim tarihi 14 Aralık 2020. <https://www.wsj.com/articles/joe-biden-picks-antony-blinken-for-secretary-of-state-11606100542>.
- United Nations Framework Convention on Climate Change [UNFCCC]. T.y. *The Paris Agreement*. Erişim Tarihi 14 Aralık 2020. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>.

- United States Department of Defense [USDoD]. 2018. *Summary of the 2018 National Defense Strategy the United States of America*. Erişim tarihi 10 Aralık 2020. <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>.
- Ward, Alex. 2020. "Joe Biden in Victory Speech: 'Let This Grim Era of Demonization in America Begin to End'". *Vox*. 7 Kasım. Erişim tarihi 10 Aralık 2020. <https://www.vox.com/2020/11/7/21554701/joe-biden-acceptance-speech-2020-election>.
- White House. 2017. *National Security Strategy of the United States of America*. Erişim tarihi 10 Aralık 2020. <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.
- The State Council Information Office of the People's Republic of China [SCIO PRC]. 2017. "Full Text: Xi Jinping's Keynote Speech at the World Economic Forum". 6 Nisan. Erişim tarihi 24 Aralık 2020. http://www.china.org.cn/node_7247529/content_40569136.htm.
- Yan, Xuetong. 2010. "The Instability of China-US Relations" *The Chinese Journal of International Politics* 3 (3), 263-292.
- Zhao, Suisheng. 2017. "American Reflections on the Engagement with China and Responses to President Xi's New Model of Major Power Relations" *Journal of Contemporary China* 26 (106), 489-503.

© 2020. This work is licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).